

Písomný výstup pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.1.1 Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov
3. Prijímateľ	ZŠ s MŠ, Radoľa 326, 023 36 Radoľa
4. Názov projektu	Škola pre život
5. Kód projektu ITMS2014+	312011S208
6. Názov pedagogického klubu	Čítame, rozumieme, tvoríme
7. Meno koordinátora pedagogického klubu	Mgr. Lenka Ščambová
8. Školský polrok	september 2019 - január 2020
9. Odkaz na webové sídlo zverejnenia písomného výstupu	www.zsradola.edu.sk

10.

Úvod:

Čitateľská gramotnosť tvorí základný prvok, základnú stavebnú jednotku, bez ktorej nemožno budovať ďalšie prvky a celkovo funkčnú gramotnosť žiakov. Ak totiž žiak nerozumie prečítanému textu a nevie odpovedať na úlohy, ktoré sú späté s textom, len veľmi ťažko bude môcť riešiť úlohy z matematiky, pracovať s písomnými historickými prameňmi v dejepise, či objasniť „záhady“ vo svete prírody v biológii.

Stručná anotácia

Písomný výstup pedagogického klubu Čítame, rozumieme, tvoríme za obdobie september 2019 – január 2020 sa zameriava na objasnenie pojmu čitateľská gramotnosť a jej chápanie ako nadpredmetovej kompetencie. Predstavuje rôzne vyučovacie i mimovyučovacie aktivity, ktoré majú podiel na rozvoji čitateľských kompetencií žiakov a ktoré vyučujúci realizujú.

Kľúčové slová

pedagogický klub, kompetencia, čitateľská gramotnosť, autodiagnostika, slovenský jazyk a literatúra, dejepis, občianska náuka, biológia, nadpredmetovosť, zdroje informácií, mimovyučovacie aktivity

Zámer a priblíženie témy písomného výstupu

Písomným výstupom chceme priblížiť a vyhodnotiť činnosť pedagogického klubu Čítame, rozumieme, tvoríme, ktorá sa zameriavala na prieskumno-analytickú a tvorivú činnosť týkajúcu sa výchovy a vzdelávania s dôrazom na podporu kompetencií učiteľov i žiakov v oblasti rozvoja čitateľskej gramotnosti.

Jadro:

Popis témy/problém

Čitateľská gramotnosť je podľa definície PISA charakterizovaná ako „*schopnosť porozumieť a používať napísané pre vlastné ciele a na ďalšie vzdelávanie*“ (Národná správa PISA, 2003, s. 20). Čitateľská gramotnosť rozvíja u jedinca vedomosti a schopnosti, ktoré mu poskytujú možnosti na aktívne zapájanie sa do spoločenského života. Je existenčnou a základnou kompetenciou vzdelaného človeka, bez ktorej nemožno dosiahnuť všetky ďalšie kompetencie. Čítanie s porozumením je nadpredmetová kompetencia, čo v preklade znamená, že je možné ho rozvíjať a posilňovať v rámci všetkých vyučovacích predmetov - nielen na hodinách slovenského jazyka a literatúry, ale aj na ostatných hodinách.

Nároky na čitateľskú zručnosť sa stále zvyšujú a žiaci sa musia naučiť pracovať s textovými informáciami novými a komplikovanejšími spôsobmi. V rámci školského vzdelávacieho programu má čitateľská gramotnosť svoje miesto a je potrebné realizovať spoločný cieľ cez jednotlivé vyučovacie predmety. Pri voľbe úloh na rozvoj čitateľskej gramotnosti je nevyhnutné zohľadňovať prepojenosť s reálnymi životnými situáciami.

Dôležitým zdrojom informácií pre ďalšie plánovanie aktivít podporujúcich čitateľskú gramotnosť žiakov je autodiagnostika učiteľa a zistenie názoru žiakov. Využitie oboch nástrojov umožní učiteľovi porovnať vlastný pohľad s názormi žiakov a vyvodiť závery na ďalší postup v rozvoji čitateľskej gramotnosti vo vyučovacom procese v konkrétnom predmete. Zistené rozdiely môžu byť podnetom na diskusiu, objasňovanie a hľadanie možností, ako pomôcť žiakom v rozvoji ich čitateľskej gramotnosti. /N. Kašiarová: Podpora čitateľskej gramotnosti žiakov v základnej škole/

V pedagogickom klube Čítame, rozumieme, tvoríme pracovali vyučujúce predmetov slovenský jazyk a literatúra, biológia, dejepis, občianska náuka.

Systematicky sa žiak učí čítať s porozumením v predmete slovenský jazyk a literatúra .

V biológii má žiak vedieť využiť, vyhľadávať, triediť a spracovávať informácie a dáta z rôznych zdrojov, zrozumiteľne prezentovať svoje poznatky, skúsenosti a zručnosti, vedieť spracovať jednoduchú správu z pozorovania na základe danej štruktúry, vedieť spracovať a prezentovať jednoduchý projekt so zameraním na ciele, metódy, výsledky a ich využitie.

V predmete dejepis žiaci vyhľadávali relevantné informácie z rôznych zdrojov – textov verbálnych, obrazových, grafických, kombinovaných (vecných a umeleckých), z učebníc, atlasov, slovníkov, novín, časopisov, encyklopédií, webových stránok, z populárno-vedeckej literatúry, historickej beletrie. Využívajú tieto informácie a verifikujú ich hodnotu vyberaním, organizovaním, porovnávaním, rozlišovaním, zaraďovaním informácií, kritickým zhodnotením rôznych zdrojov informácií. Čítanie s porozumením uplatňujú žiaci napr. tvorbou pojmovej mapy, časových priamok, spracovaním informácií formou prezentácie, čítaním nesúvislého textu (historická mapa).

Občianska náuka má žiaka naučiť vedieť využívať ako zdroj informácií rôzne verbálne a neverbálne texty spoločenského a spoločenskovedného charakteru.

Vyučujúce diskutovali a vymieňali si skúsenosti s rôznymi formami aktivít podporujúcich vzťah žiakov k čítaniu.

Jednou z oblastí bola výmena doterajších skúseností pedagógov klubu s podporou čitateľskej gramotnosti na vyučovacích hodinách v rámci svojich aprobačných predmetov a možnosťou využívať školskú knižnicu v tejto oblasti. Vyučujúce sa zhodli, že školská knižnica ponúka dostatok publikácií na plánovanie aktivít podporujúcich čitateľskú gramotnosť žiakov, žiaci navštevujú počas vyučovacích hodín školskú knižnicu radi, na hodinách slovenského jazyka využíva vyučujúca knihy ako mimočítankovú literatúru, na vyučovacích hodinách biológie a dejepisu využívajú vyučujúce na vyhľadávanie informácií hlavne encyklopédie. Nie všetci žiaci sú rovnako zdatní vo vyhľadávaní informácií – vhodná je skupinová práca.

Obsahom ďalšieho stretnutia pedagogického klubu Čítame, rozumieme, tvoríme bola výmena doterajších skúseností pedagógov klubu s podporou čitateľskej gramotnosti na vyučovacích hodinách v rámci svojich aprobačných predmetov a využívanie rôznych médií v tejto oblasti. Médiá sú dôležitým zdrojom informácií pre ďalšie plánovanie aktivít podporujúcich čitateľskú gramotnosť žiakov. Nevyhnutnou súčasťou využívania médií je rozvíjanie kritického myslenia žiakov - kritické hodnotenie informácií – žiaci sa učia premýšľať o informáciách, porovnávať, hodnotiť ich pravdivosť, prijímať rozhodnutia. Výmena skúseností vyučujúcich s prácou žiakov, ktorí využívajú ako zdroj informácií rôzne médiá. Skúsenosti ukazujú, že žiaci často nekriticky prijímajú informácie len

z jedného zdroja a preto je dôležité venovať tejto kompetencii pozornosť.

Internet ako zdroj informácií a učenia sa bola téma ďalšieho stretnutia pedagogického klubu Čítame rozumieme, tvoríme. Internet v sebe spája možnosti viacerých médií súčasne a získal si preto veľkú popularitu a obrovský vplyv, je to zdroj informácií a učenia sa – on-line knihy, časopisy, filmy, hudba, poskytuje široké možnosti obsah nielen prijímať, ale aj vytvárať, je to prostriedok komunikácie – diskusia, výmena skúseností. Využívanie internetových zdrojov v práci učiteľa robí vyučovanie zaujímavejším, pestrejším, on-line úlohy sú pre žiakov atraktívne. Žiaci sa učia premýšľať o informáciách, porovnávať, hodnotiť ich pravdivosť, prijímať rozhodnutia. Vyučujúce si vymieňali skúsenosti s prácou žiakov – referáty, prezentácie, ktorí využívajú ako zdroj informácií internet – uvádzanie zdrojov v prácach žiakov, autorské práva. Zároveň nezabudli aj na tému Hrozby internetu – na čo si dávať pozor pri využívaní obsahu internetu, či jeho tvorbe – pravdivosť informácií, autorské práva, kyberšikanovanie, počítačová kriminalita, ochrana súkromia, závislosť.

Predmetom diskusie a výmeny skúseností pedagógov klubu bola aj téma „Školský časopis“ a možnosti jeho využitia pri formovaní čitateľských kompetencií žiakov. Školský časopis ako súčasť plánovania aktivít podporujúcich rozvoj kompetencií žiakov v oblasti čitateľskej gramotnosti poskytuje veľa možností. Je to práca náročná, ale žiaci môžu uplatniť svoje schopnosti – všímať si svoje okolie, byť zvedaví, informovať ostatných, venovať pozornosť aj grafickej stránke. Vyhľadávanie, hodnotenie, výber informácií zverejňovaných v školskom časopise – sprostredkovanie už zverejnených informácií na priblíženie témy, vysvetlenie ... Žiaci sa učia premýšľať o informáciách, porovnávať, hodnotiť ich pravdivosť, prijímať rozhodnutia. Vlastná tvorba žiakov ako prostriedok vyjadrovania postojov a záujmov žiakov – žiaci tvoria svoje vlastné príspevky – rozvíja sa ich tvorivosť, nápaditosť z rôznych oblastí života školy i širšej komunity, majú možnosť zverejniť výsledky svojej bádateľskej činnosti z jednotlivých vyučovacích predmetov. Atraktivita tvorby školského časopisu stúpa, pretože žiaci spracovávajú obsah za pomoci prostriedkov IKT. Úlohou učiteľa je viesť žiakov k pochopeniu pravidiel tvorby školského časopisu – obsah príspevkov, grafická úprava, rubriky ...

Obsahom ďalšieho stretnutia pedagogického klubu Čítame, rozumieme, tvoríme bola výmena doterajších skúseností pedagógov klubu s podporou čitateľskej gramotnosti prostredníctvom rodinného prostredia „Rodinná čitateľská gramotnosť“. Rodina ako primárne prostredie dieťaťa má zásadný vplyv na formovanie čitateľských kompetencií žiakov. Dieťa – žiak získava vzťah k čítaniu, potešenie z čítania a vnútornú potrebu čítať. Domáce aktivity zamerané na čitateľskú gramotnosť v ranom veku tvoria základ pre to, aby sa deti naučili čítať v škole. Rodičia musia byť vzorom v čítaní – čítanie je vtedy pre dieťa prirodzené. V neskoršom veku upevňuje čitateľské schopnosti čítanie vo voľnom čase. V rámci školy sa realizujú aktivity vhodné na podnecovanie rodinného čítania a podporu čitateľských kompetencií žiakov – Hviezdoslavov Kubín, Deti deťom – čítanie starších žiakov mladším, každoročne aktivity do súťaže o najzaujímavejšie podujatie školskej knižnice, žiacky čitateľský maratón, koordinátorka školskej knižnice aktívne spolupracuje s vyučujúcimi slovenského jazyka a literatúry v ponuke mimočítankovej literatúry, projekt Hlasné čítanie – čítanie rodičov a detí v domácom prostredí, čítanie detí so starými rodičmi v priestoroch školskej knižnice ... Tejto problematike je potrebné venovať väčšiu pozornosť a naďalej podporovať a realizovať aktivity s aktívnou účasťou rodičov, ktoré budú zamerané na rozvoj čitateľskej gramotnosti. Uvádzame aspoň niekoľko príkladov: biológia - spolupráca rodičov pri príprave domácich projektov, slovenský jazyk a literatúra - hlasné čítanie - celoročný projekt domáceho čítania detí a rodičov, dejepis a občianska náuka – spolupráca rodičov pri príprave domácich projektov ako príbeh starej fotografie, rodokmeň, ako sa žilo v minulosti - spomienky rodičov a starých rodičov.

Podporiť a rozvíjať pozitívny vzťah žiakov k čítaniu je možné nielen zvyšovaním jazykovej kultúry žiakov na vyučovacích hodinách všetkých predmetov, ale aj organizovaním mimovyučovacích aktivít. K rozvíjaniu schopností čítania s porozumením a jazykovej kultúry žiakov prispievajú aj príprava žiakov na rôzne súťaže, tvorba školského časopisu, návštevy divadelných predstavení, projekty, besedy so spisovateľmi, exkurzie, záujmové útvary Žiaci počas týchto aktivít informácie nielen získavajú, prijímajú, zhromažďujú, ale ich aj sami vyhľadávajú, spracovávajú – posudzujú

a hodnotia, tvoria svoje vlastné výstupy, projekty, prezentácie.

Zároveň touto činnosťou vedieme žiakov ku kultúrnemu ústnemu prejavu pri prezentácii svojej osoby, svojej práce, vo vystupovaní na verejnosti a vyjadrovaní vlastných názorov.

Neoddeliteľnou súčasťou týchto aktivít je činnosť školskej knižnice – tejto téme sme už venovali pozornosť. V rámci svojich vyučovacích predmetov vyučujúce uviedli príklady – biológia - príprava portfólia pre biologickú olympiádu, dejepis a občianska náuka – exkurzie na miesta historických udalostí, návšteva múzeí, besedy, slovenský jazyk a literatúra – príprava na literárne súťaže, olympiádu SJL, návšteva divadelných predstavení, besedy, exkurzie do rodísk významných osobností, čitateľský maratón, činnosť žiackej školskej rady, tvorba školského časopisu, činnosť záujmových útvarov ako Tvorivé čítanie, Putovanie jazykom, Čítareň ...

Osobitnú pozornosť sme venovali tvorbe úloh k rôznym typom textov, úrovni čitateľskej gramotnosti či procesom spojeným s porozumením textu.

Počas tohto obdobia si vyučujúce vytvárali vlastné pracovné listy, ktoré využívali na vyučovacích hodinách.

Biológia:

- práca s encyklopédiou

Pracovný list ku knihe „ZVIERA“
OPAKOVANIE - BEZSTAVOVCE

1. **KORALY** (označ tvrdenia ako správne - S alebo nesprávne - N):

- a) koralové útesy sú kry vyzerajúce ako živočíchy S / N
- b) sú to mäsožravce S / N
- c) môžu mať viac ako 10 m S / N
- d) nepriateľmi koralov môžu byť ulitníky S / N
- e) koralové útesy sa rozmnožujú len pučaním S / N
- f) koralové útesy sú tvorené vonkajšími schránkami týchto živočíchov S / N

2. **HLAVONOŽCE** – Chobotnica veľká

Napíš charakteristiku tohto živočícha:

Rozmery:

Hmotnosť:

Výskyt:

Spôsob pohybu:

Jeho predátori:

Potrava:

Rozmnožovanie:

Zaujímavosť:

3. **HMYZ / ŽIVOTNÉ CYKLY** (charakterizuj priamy vývin, neúplnú premenu, úplnú premenu)

Priamy vývin		→		
Neúplná premena		→	→	
Úplná premena		→	→	→

4. TERMITY

Nájdi odpovede na otázky:

a) Aký typ hmyzu sú termity?

.....

b) Kde žijú?

.....

c) Aké funkcie môžu plniť v hniezde?

.....

d) Čím sa živia?

.....

e) Aký majú význam?

.....

5. MOTÝLE

Vymenuj 10 druhov motýľov:

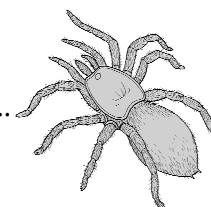
MOTÝLE

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

6. STONOŽKY a MNOHONOŽKY

Aký je rozdiel v počte nôh stonožiek a mnohonožiek:

.....

7. TARANTULY

Vysvetli ako súvisí veľkosť tarantúl s ich jedovatosťou:

.....

.....

.....

.....

Dejepis:
- práca s internetom

Pracovný list
Práca – trest alebo radosť

Pracuj s webovou stránkou <http://www.infovek.sk/predmety/vytvarna/index.php?k=54>.

Po prečítaní textu odpovedz na otázky:

Čo znamenalo byť remeselníkom - majstrom?

.....
.....

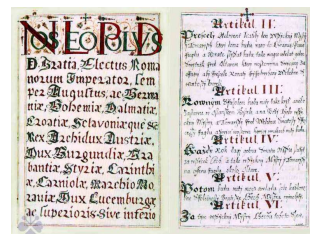
Čo znamená pojem artikuly?

.....
.....

Akými pozíciami prešiel remeselník v cechu, kým sa stal majstrom?

.....
.....

Čo vidíš na obrázkoch?

.....

Do akého cechu by patrili podľa povolania tvoji rodičia? Vytvor ich cechový znak.

.....
.....

Záver:

V pedagogickom klube Čítame, rozumieme, tvoríme sa od septembra 2019 do januára 2020 členovia venovali problematike čitateľskej gramotnosti. Študovali odbornú literatúru, diskutovali a vymieňali si skúsenosti pre tvorbu pracovnej verzie pracovných listov.

V rámci diskusií si overovali svoje didaktické postupy, vymieňali nápady a vzájomne si radili, ktoré inovatívne metódy, formy a prostriedky budú najefektívnejšie pre danú vekovú skupinu žiakov.

Zhrnutia a odporúčania pre činnosť pedagogických zamestnancov:

- naďalej priebežne študovať dostupnú odbornú literatúru k problematike a získané poznatky začleňovať do pedagogickej praxe, vzájomne konzultovať v pedagogickom klube o nových poznatkoch získaných zo vzdelávania, resp. zo samoštúdia odbornej literatúry k aktuálnej téme, podeliť sa o skúseností a nové tvorivé nápady z pedagogickej praxe,
- motivovať žiakov k čítaniu,
- vytvárať priame súvislosti medzi textami v pracovnom liste a prepojiť ich so zážitkami z osobného života žiakov, kde budú integrovať viaceré vyučovacie predmety,
- vyhľadávať pre žiakov zaujímavé rôznorodé texty k používaniu metakognitívnych a čitateľských stratégií pri práci s textom – učiť ich, ako čítať s porozumením (ako sa učiť),
- vytvárať vhodné podmienky pre aktívnu prácu žiaka s textom na vyučovacích hodinách i pri záujmovej mimoškolskej činnosti,
- čím viac deti čítajú tým sú vzdelanejšie a budú viac túžiť po vyššom vzdelaní, budú sebavedomejšie a sebaistejšie, ich možnosť uplatnenia na trhu práce sa zvýši.

11. Vypracoval (meno, priezvisko)	Mgr. Lenka Ščambová
12. Dátum	31.1.2020
13. Podpis	
14. Schválil (meno, priezvisko)	Mgr. Vladimír Hromádka
15. Dátum	31.1 2020
16. Podpis	